

МИРОСЛАВ КРІВ

/Тернопільський педінститут/

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

В НТШ

Володимир Гнатюк був науковцем світового рівня, а в діяльності Наукового Товариства ім.Шевченка - другим по статтю після І.Франка. Він довголітній Голова Етнографічної Комісії й редактор її видань - серії "Матеріалів до української етнології". Майже від заснування Комісії був її найдіяльнішим членом, понад 30 літ усі свої сили присвячував праці над збиранням, систематизацією й поясненням творів усної словесності, що була в осередку його наукових інтересів як етнографа.

Разом з І.Франком і М.Грушевським В.Гнатюк накреслив широку програму для праці Етнографічної Комісії і сам виконував її найважливіші постанови, брав на себе найтяжчі завдання.

Свою головну увагу він звернув на західноукраїнську етнографічну територію, особливо ж на її найменше досліджену частину - закарпатську гілку українського народу.

Збірники В.Гнатюка містять матеріали першорядної вартості, зібрані, врятовані в останній момент перед світовою війною, що негативно відбилася та порушила в самих основах чистоту й безпосередність усної традиції.

Гнатюкові збірники й видання мають солідне наукове обґрунтування, в них є словнички діалектної лексики, вказівки на паралелі з українською та інших літератур.

Активна і плідна діяльність В.Гнатюка як етнографа і фольклориста зумовлена високими патріотичними почуттями. Про це свідчить його стаття "Наукове Товариство імені Шевченка", де знаходимо історію та оцінку діяльності товариства за 50 років/1873 - 1923/.

Історичними передумовами виникнення Наукового Товариства імені Шевченка, на думку вченого, є демократичні процеси в Австрії та посилення русифікації України з боку Росії/Валуєвський циркуляр/, а духовною – прагнення українців, зокрема інтелігенції, до національного відродження.

Становлення і розвиток товариства автор пов'язує з прогресивною діяльністю Корнила Сушкевича, Сидора Громницького, Дем'яна Гладиловича, Оліана Целевича, Михайла Грушевського, Василя Щурата. Проте виникали великі труднощі у зв'язку з нестачею коштів та друкарської техніки.

Великим надбанням Наукового Товариства ім.Шевченка В.Гнатюк вважав бібліотеку, котра цінилась не кількістю книжок, а їх добром. Там було багато таких чужих видань, яких не мала жодна бібліотека Галичини. Надзвичайно цінними є часописи, журнали, книжки про Україну..

Наукова діяльність товариства увінчалась такими найбільшими виданнями: "Історична бібліотека" /9 томів/, "Жерела до історії України-Руси" /II томів/, "Етнографічний збірник"/38 томів/, "Пам'ятки українсько-руської мови і літератури"/7 томів/, "Матеріали до української етнології"/20 томів/.

В.Гнатюк закликав подбати, щоб Наукове Товариство ім.Шевченка могло якнайвидше продовжити свою корисну діяльність у всіх напрямках. Це обов'язок нації.

СЕРГІЙ П'ЯТЧЕНКО

/ Сумський педінститут/

УКРАЇНСЬКА ДЕМОНОЛОГІЯ ТА ВНЕСОК В.ГНАТЮКА

В ІІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Невід'ємними від духовного життя українського народу були його світоглядні уявлення, пов'язані з віруваннями в ірреальних істот: духів-володарів природних стихій, покійників – злотворців, перевертнів та людей з надприродними здатностями. Давньоукраїнсь-